

De Wet Zorg en Dwang

in praktijk

**Onze visie
op vrijheid
voor mensen
met dementie**

De wet zorg en dwang

Een leven zonder risico bestaat niet. Dat geldt ook voor mensen die afhankelijk zijn van zorg. Toch kunnen de risico's soms zo groot zijn, dat een beschermingsmiddel nodig is. Beschermingsmiddelen kunnen mensen in hun vrijheid beperken. Als iemand dit niet wil en het middel wordt toch toegepast, dan is er sprake van onvrijwillige zorg. De Wet zorg en dwang (Wzd) regelt dat dit zo min mogelijk gebeurt.

Per 1 januari 2020 treedt de Wet zorg en dwang in werking. De wet is geschreven voor mensen met een gediagnosticeerde psychogeriatrische aandoening (dementie) of een verstandelijke beperking. In deze folder richten wij ons op cliënten met dementie. Deze wet vervangt de Wet BOPZ.

De Wzd regelt dat de cliënt zorg krijgt waar hij/zij het mee eens is. Alleen als het echt niet anders kan, wordt onvrijwillige zorg toegepast. Dit is dan om ernstig nadeel te voorkomen, voor de cliënt of zijn omgeving. De wet regelt wanneer, waarom en hoe de cliënt onvrijwillige zorg krijgt. En dat onvrijwillige zorg het liefst zo snel mogelijk afgebouwd wordt en gestopt.

De Wzd geldt overal waar cliënten met dementie (of gelijkgestelde aandoening) met onvrijwillige zorg te maken krijgen. De wet geldt wanneer men zorg van professionals (op basis van een indicatie) krijgt, zowel thuis als in een zorginstelling.

Onze visie

Vitalis deelt de visie van de nieuwe wet. Ons uitgangspunt is en blijft vrijwillige zorg; zorg die aansluit bij de behoefte van de cliënt, met instemming van cliënt/vertegenwoordiger. Lukt dit niet, dan is ons laatste middel de inzet van onvrijwillige zorg. Er zal altijd worden gekozen voor het minst ingrijpende middel. En dat zetten we zo kort mogelijk in. We zorgen ervoor dat dit volgens richtlijnen van de wet gebeurt.

Wat is onvrijwillige zorg?

Onvrijwillige zorg is zorg waarmee de cliënt of zijn wettelijk vertegenwoordiger niet instemt. Zorg is ook onvrijwillig als de wettelijk vertegenwoordiger heeft ingestemd, maar de cliënt zich er tegen verzet. Er is geen sprake van onvrijwillige zorg als een cliënt wilsbekwaam is en instemt met de zorg, maar de wettelijk vertegenwoordiger tegen de zorg is.

In de Wet zorg en dwang staan verschillende soorten van onvrijwillige zorg zoals:

- Medische of therapeutische maatregelen, zoals het toedienen van vocht, voeding en medicatie, maar ook douchen tegen de wil.
- Beperken van bewegingsvrijheid. Bijvoorbeeld door het gebruik van bedhekken. Insluiten. Bijvoorbeeld door het op slot doen van de deur.
- Toezicht houden op betrokkene. Bijvoorbeeld door camerabewaking en bewegingssensoren.
- Controleren op middelen die je gedrag beïnvloeden. Bijvoorbeeld alcohol.

Wat is 'ernstig nadeel'?

Onvrijwillige zorg wordt enkel ingezet om ernstig nadeel te voorkomen. In de Wet zorg en dwang staat dat er sprake is van ernstig nadeel wanneer bijvoorbeeld de volgende situaties voorkomen. Of als de kans heel groot is dat dit gebeurt.

- Het gevaar is er dat de cliënt of iemand anders dood gaat.
- De cliënt of iemand anders raakt ernstig gewond of heeft veel pijn. Bijvoorbeeld door uitdroging of ondervoeding.
- De cliënt is ernstig (lichamelijk) verwaarloosd, eenzaam of depressief.
- De cliënt voelt zich niet meer veilig, ook omdat anderen zeggen wat hij/zij moet doen.
- Het gedrag van de cliënt maakt anderen agressief.
- De algemene veiligheid van personen of goederen (spullen) is in gevaar.

Wils(on)bekwaam

Iemand met dementie is wilsbekwaam, behalve als is vastgesteld dat hij wilsonbekwaam is voor een beslissing. Dit kan per situatie verschillend zijn.

De Wzd zegt dat een deskundige (bijvoorbeeld een arts of een GZ-psycholoog) dit moet vaststellen. Deze deskundige mag niet de eigen arts zijn.

Als iemand wilsonbekwaam is, neemt zijn wettelijk vertegenwoordiger de beslissing over. Bijvoorbeeld een mentor, partner, ouder, broer of zus.

Zorgplan en het Stappenplan

De Wzd stelt eisen aan het maken van afspraken over zorg in een zorgplan. De wet regelt dat de cliënt alleen zorg krijgt die in het zorgplan staat. Deze zorg moet zoveel mogelijk aansluiten bij de zorgbehoefte van de cliënt.

Zorgverantwoordelijke

De zorginstelling wijst iemand aan die verantwoordelijk is voor het maken, het uitvoeren en het evalueren van het zorgplan met betrekking tot onvrijwillige zorg. De Wzd noemt dit de zorgverantwoordelijke.

Stappenplan

Komen de zorgverantwoordelijke en de cliënt/vertegenwoordiger niet tot overeenstemming over vrijwillige zorg?

Dan moet het stappenplan* van de wet worden doorlopen.

De zorgverantwoordelijke overlegt met minimaal één andere deskundige of er andere mogelijkheden zijn voor vrijwillige zorg. Als uit dit overleg blijkt dat er geen andere mogelijkheden zijn voor vrijwillige zorg, dan komt er meer uitgebreid overleg met verschillende deskundigen. Hier zit op termijn ook een externe deskundige bij. Dit is iemand die niet bij de zorginstelling werkt. Het zorgplan moet ten alle tijden aan de Wzd-functionaris worden voorgelegd. Deze bewaakt of onvrijwillige zorg zoveel mogelijk voorkomen wordt.

Het stappenplan moet ook worden gevolgd als een wilsonbekwame cliënt met dementie zich niet verzet (maar de wettelijk vertegenwoordiger wel instemt) bij een van de onderstaande situaties. Dit heeft te maken met zwaarte van de maatregel:

- Medicatie die het gedrag of de bewegingsvrijheid beïnvloedt en niet volgens professionele richtlijnen wordt voorgeschreven.
- Beperking van bewegingsvrijheid.
- Insluiting.

* Kijk op onze website voor een uitgebreide versie van het stappenplan.

Maatwerk

Als onvrijwillige zorg echt de enige manier is om ernstig nadeel voor de persoon met een beperking of zijn omgeving te voorkomen, wordt de onvrijwillige zorg opgenomen in het zorgplan.

Onvrijwillige zorg is altijd maatwerk. Dit betekent dat de onvrijwillige zorg moet passen bij de cliënt die de zorg krijgt.

Rechten en plichten en de Wzd

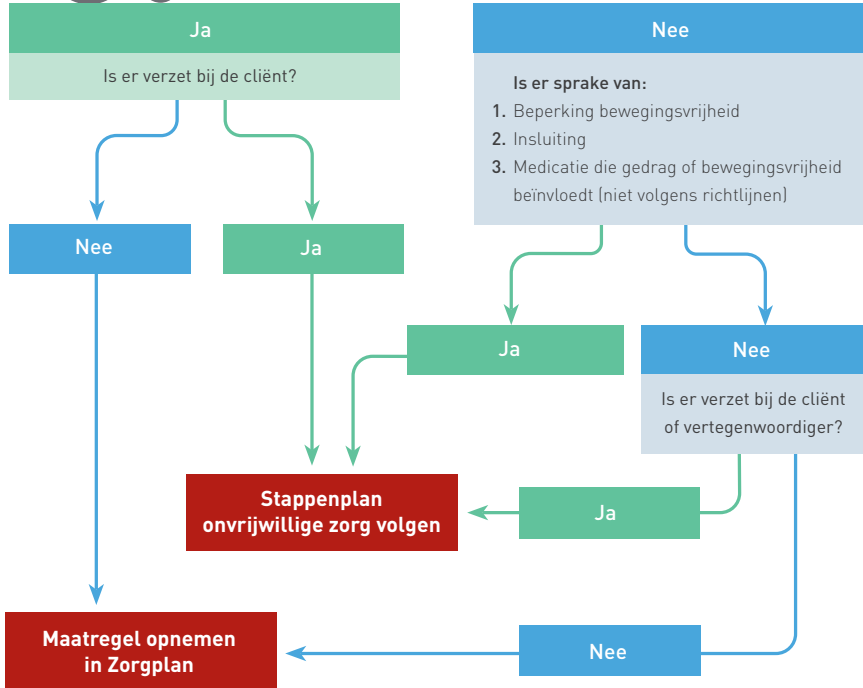
Cliënten met dementie krijgen meer rechten met de Wzd. Ze hebben recht op:

- Een wettelijk vertegenwoordiger. Als er geen wettelijk vertegenwoordiger is, dan zal Vitalis de kantonrechter vragen een mentor te benoemen.
- Advies en bijstand van een onafhankelijke cliëntenvertrouwenspersoon. Dit geldt ook voor de vertegenwoordiger.
- De mogelijkheid een klacht in te dienen bij een speciale Wzd klachtencommissie. Over zaken die met onvrijwillige zorg te maken hebben.

Is de cliënt
wilsbekwaam ter zake?

Wilt u meer informatie?

Meer informatie en contactgegevens
(o.a.) van de cliëntenvertrouwenspersoon vindt u op
www.vitalisgroep.nl.

Ga voor meer informatie over de wet
en de laatste ontwikkelingen naar:
www.dwangindezorg.nl/wzd